

INDICE CHRONOLOGICU

de

Documente bisericesci de la an. 1688 —
1752. — (nu prea cunoscute).

(Capetu.)

La a. 1744. Au fostu opritu ca Invetiaceii romani se nu p^ota tr^ece in Romania pentru primirea preotiei de la Eppi de acolo s. Nr. anl. 1376 1744.

La a. 1744. In Diet'a tierii tienuta in Sibiiu s'au publicatu privilegiile clerului unitu, si sau hotaritu in art. 7 si 8 „Cumca Eppulu Fagareciulu intru despunerea Dominiului Eppescu nu se va contorba; inse romanii c'a se formodie natiune osebita n'au dobanditu; fara presciutele 3-ii natiuni siau renoitu intarirea drepturilor si a privilegiilor sale art. 6 1744.

La 1745. Cu inceputulu anului Eppulu Klein merge in Vienna si de acolo (prin contrarii fiindu intrigatu) ne-consultandu aula m^erg^e la Roma. Nr. a. 349 1745.

La a. 1745. Totu in acestu anu o multime mare de romani esu din Transilvania in provinciile vecine Nr. a. 1213, 1745 si 1516 1745.

La a. 1746 15. Apr. Imp. Maria Theresia emite patentele la romanii Transilvaniei, intru carele aspru ii dojen^esce, ca de la indrasniri sacrilege, si de la fapte rescolit^ore se se opr^esca, si in unire se remaie.

La a. 1746. In dieta tierii iara sau publicatu privilegiile clerului unitu.

La a. 1746 8. Iunie. Sau datu rescriptu Imperatescu, prin carele se despune: 1) Ca nime la unire se nu se sil^esca. 2) Seducatorii de la unire „in via Juris“ se se pedeps^esca. 3) Popii schismaticeii carii nu sunt' nascuti Transilvaniei se se sc^otia din

tiara. 4) Ca nime din popi afara de Ditiunea Austriaca se nu indrasn^esca a se hirotoni. 5) Se denumescu protectori ai uniunii consiliari guberniali B. George Pongratz; Ign. B. Bornemisza supr. com. Cttului Thorda; Davide Mariasi supr. com. Ctt. Clusiu; si Petru Dobra directoru Fiscale Nr. a 978 1746.

La a. 1747 22. Apr. Se ordineaia prin rescriptu, ca nefiindu nici acumu de fati'a la scannu Eppulu Klein, Dominiulu Blasiiului, cu t^ote provenitele Eppesci se se sequestredie, si prin admiastratorulu Bunuriloru Apasiane Ioa. Ios. Nagy de Csatar se se administredie, si provenitele in cassa cameraia se se depuna. Nr. a. 1321 1747 si 2795 1747.

La a. 1747 28 Iunie. Prin rescriptu se demanda, ca pentru usiurintia reintorcerei romanilor profugiatu in Moldova se nu se i^ee nici o 30-ma din lucrurile pentru lipsa lor cu sine readucande Nr. 2216 1747.

La a. 1747 si 1748. Prin absentia Eppulu Klein atata neorendniala au fostu in clerulu romanescu, in catu in a. 1747 preste voia Vicariulu seu Grale intru a sa put^ere au tinutu sinodu, intru carele pe Vicariulu Grale lau depusu. Sp^ore liniscirea acestoru disordine pe spesele erariulu au fostu trimesu de la aula in Transilvania Episcopulu Munkatsului Michael Oltavsky ca comissarin Regiu, carele au tinutu sinodu Grale, si au pusu linisce Nr. a. 1389 1748.

La a. 1748. Dupa ce Eppulu Muncaciulu Mich. Oltavsky au finitu inquisitiunea asupra disordinei clerulu romanescu, sau dusu in lun'a Iui Septemvre la Vienna, (si aula au demandatu, ca sp^escele calatorieii lui se se plat^esca din provenitele absentiei Eppu Klein Nr. a. 3035 1748.

La a. 1748. In a. acesta au fostu chiamati la Vienna si calugarii din Blasiu Silvestru Kaliani, si Grigorie Maioru.

La a. 1751 19. Ian. Vicariulu Graie P. Aaron au bagatu in cassa camerala din censulu cathedra-ticu 500 f., ca dintru aceia se se creasca 2 tineri Basiliani in Vienna; — asiaderea in a. 1752 din provenitele Dominiului Blasiului sau administratu in cassa Banala din Alba Julia spre acestu scopu 500 f., carii apoi in Vienna sau platitu. — Ce sau facutu apoi cu acesta dotatiune, ore continuatusau, — nu sunt in stare a respunde detaietu — ci se scie cumca la a. 1818 1500 f. w. 1820 1300 f. w. 1821. 520 f. m. c. sau demandatu a se plati din cassa camerala pentru crescerea a 2 tineri gr. cat. in convietata din Vienna.

La a. 1752. Pana la a. 1764. Au fostu Eppu Petru Pavelu Aaronu

Faptele acestui Eppu si ale urimatorilor lui si clementia Augustei case Austriace prin o multime de decrete si rescripte Imperatesci si prin intemeierea a mai multe institute folositoare catra clerulu si nat unea romaniloru din tempu in tempu de aci in cöce manifestata suntu mai vii, de catu ca prin acestu indice se se reproduce pentru cunoscentia publica.

Si cu acöstea acumu intrerumpu acestu indice, iara comparatiunea si combinatiunea si deductiunile de aici curgatoare, pre cumu si intrespatriurile neatinse, se le implinesca onoratulu publicu lectoriuu cüi cu amore il offerediü. S. Moldovanu.

Indreptare: Pag. 266, an 1703—1705 se se indrepte crörea tipar. „In Cottulu Hunedorei a fostu Ciula Balas.“

SCHITIE DE IN MOLDO-ROMANIA.

Costumulü natiunale.

Unulu de intre cele mai frumoase costumuri natiunali e alu poporulu tieranu de in Moldo-Romania. Boierii si-aduceau mai inainte vestimentele sale de moda dela Constantinopole, ca si acumu dela Paris. Celi alalti locuitori ai opideloru, terguri, orasia (cari costau de in mai multe mestecature pr. armeni greci, bulgari, judei si germani, si-porta fia care costumulu seu propriu, seau imbraca pre celu comune europeanu.

Fiendu ca rasa (varietatea) Moldo-romaniloru in genere se pote dice a fi cea mai frumoasa, de

aci si costumulu lorü natiunale cu atat'a le sta mai bene,, cu catu ei se porta forte curati. asia catu si la celi mai meseri tierani vede omulu mai totu-deaun'a vestimente albe, curate. — Imbracamentulu ordenariu alu tieranulu moldo-romanu e o camesia alba lunga lasata preste ciorecii celi albi si largi, strinsa preste midi-locu cu curea lata. in form'a unei tunice romane. In capu porta o caciula (cusma lunga; ascutita la vervu, in form'a caciuleloru frigiane; si in petiore sandalia (opinci) legate cu curele; asia catu totu costumulu sémena a ceva anticu. Era imbraca anu pieptariu de mielü seau o bunda de oie cu lan'a in aföra. Celi mai avuti de intre tierani porta vestimente de panura alba cu diverse trasurie vergata. In petiore ciobote (cisme), si in spate unu tambariu (tabarro, cape-neagu, mantelu) de panura negra, au alba vergata, — asia catu totulu arata unu ce pitorescu.

Cu destiatiune gustosü e si costumulu tieraneloru moldo-romane. Perulu impletitu in cositia spendiurata pre spate in diosu, au legata in giurulu capulu, adeseori infasiurati cu nesce plantice rosii si invalidu cu o batista (naframa) colorata pestritia. O camesia lunga alba, uneori forte fina, cu manece largi, la capete cu cusature rosii au venete, si pre margini cu tiviture de lana colorata. Preste acest'a de in ainte, si pe inderetu dona siurtia (catrintie) de lana bruneta, cu vergi pestritie inframosatiata. — Aceste siurtie suntu adeseori numai de cateva palme tiesute, era cea alalta parte costa de in ciucuri lungi pana la calcanie; camesia inse cu marginea ei cea impestritiata devene mai lunga. Intr'unele tienuturi acestu materiale coloratu sta numai de intr'o massa neintrerupta, si asia-i intocmita pre lenga siolduri, catu numai de o parte sta deschisu. Era porta si ele unu pieptariu de mielü, cu lan'a in la-intru si pre de in aföra cu diverse cusature de metasa verde impestritiatu. In petiore cioboate rosii. Si pre capu sire intregi de bani de auru si de argentu; flori la orechi, si margele in giurulu grumaziloru. — Acestu costumü asiadiatu pre un corpü proportiunatu si bene cresentu, cumu e alu celoru mai multe tierane moldo-romane, se pote usioru presupune, ce incantatoriu pote fi, de impreuna cu persona ce-lu imbraca, in ochiulu privitoriuului.

(Deindiariulu cons. gen. franc. Billecoeq.)

Impart. de M. —

A N 8 L 1854.

(Дн Молдавіа.)

Істѣ анъ оарте естраордннарѣ, але кързіа оанте не-асѣтънаге се ворѣ днскріе дн Історіа лѣтеі кѣ характере де сѣаде, не анд аре днкъ пѣдне діе де віеадѣ арнкѣад окіі лѣоцеі дн цѣрѣа сез, пѣнтре позрі де оок ші де оѣт, фрѣгѣл дреперіаор сале, възъ несте патрѣ Імперіі але пѣ-шѣотѣзі днгінеѣ о цѣлѣурѣ де доліа, дн лакрімі днпѣлѣтатѣ, еар дн цѣрїе Ротѣне — Сѣоерїндѣ шї Сперандѣ. Дн асѣтене шїаѣгѣ оагалѣ, ііма чеа маї крѣдѣ се днорѣдѣенге, дрент каре шї естѣ анъ шѣрїзндѣ, воїнд дн оара а засуреѣечеа, а рескѣтнѣра пѣкателе сале кѣ оанте кіар оїлап-троане шї де лѣтнїѣ, прїи testament фондѣ шї днлѣнѣ дн патрїеа поастрѣ доѣ Анеземїнте віне-оѣѣтѣоаре, пѣндѣ-де сѣѣ Епітропїеа патрїотїемѣ-лзі націонал, шї денѣмїнд де есекторї персоане вреднїче де сгїма пѣвлїкѣ, де ла каре патрїеа аштеантѣ кѣ днпрѣдере рескѣтатѣа чѣл маї фо-лосїторїѣ дн прївїреа кѣлтѣреї сале.

Анеземнѣгѣа чѣл днгнїѣ, ал кързіа есектор сѣѣ денѣмїт D. Васїле Александрї шї а кързіа сѣатѣтѣрї артеазѣ аїче дннѣ оріцінал, поартѣ пѣ-меле. дорїт тѣгѣлор конпатрїоціаор:

Ротѣнїеа літерарѣ.

„Аналѣ Окѣртѣре, днкѣпїндѣнд Доїпнѣлї В. Александрї воїеа де а скоате ла лѣтнїѣ о пѣ-влїкаре періодїкѣ, сѣѣ тігѣлѣ де „Ротѣнїеа літерарѣ.“ D Александрї оаче кѣносѣкт пѣвлї-кѣлї четїгор, дн цѣрїеа Ротѣнештї кѣ, де ла 1. Генар 1855, ачѣастѣ ооае ва ошї регѣлат о дѣтѣ не сѣнтѣтѣѣѣ, кѣ форматѣа еї ва ої на ачѣла ала Пропѣшїреї, ооаеа штїїндїоїкѣ шї літерарѣ, че сѣѣ пѣвлїкат ла анѣл 1844, шї кѣ, оїе карѣ пѣтѣр се ва алакѣтї де кѣте о коалѣ шї цѣтѣтате.

Ротѣнїеа літерарѣ ва прїїмі пѣмаї артї-воле оріцінале де літерарѣурѣ; еар, кѣт прївѣште партеа штїїндѣлор носїтїѣеа ва дескїде колоанеле сале чѣлор маї възѣ градѣчѣрї, аїнгѣтѣоаре де дес-коперїїеа оолосїтѣоаре але веакѣлї пострѣ.

Нѣтерїеа ачѣестѣ пѣвлїкѣрї вор кѣпрїїнде скрї-ерї інтересанге, прѣкѣт: артїколе дн історїеа Патрїеї шї де еконотїа полїтїкѣ; ратѣрї націо-нале; дескрїерї де кѣлѣторїї; кѣтѣче понорале; поезїї аїесе, шї, днтрѣѣн кѣѣнт, тот че естѣ ме-нїт а респѣндї лѣтнїі, а аїѣче пѣлѣчѣре четїторї-лор, шї а десволѣа лїтѣва ротѣнеаскѣ кѣ вї віи шѣѣрат шї днлѣмент.

D. Александрї оаче кѣтаре тѣтѣлор літерато-рїлор Рѣтѣнї ка сѣ віе дн аїѣсторѣл ооаеї сале прїи скрїерїеа лор: ачѣастѣ ооае оїїнд кѣтнѣл де днѣлїїре фрѣдѣасѣ а тѣтѣлор талантѣлор дн цѣрїеа поастрѣ.

Прѣцѣл сѣѣскрїерїеї не зн анъ естѣ 2 галвїні, пѣлѣтїці днїаїте.

Сѣѣскрїерѣеа се оаче ла тінографїеа Франчесо рѣтѣнѣ, дн кѣлїца Пѣкѣрарїї Nr. 36.

Дорїторїї де а се аѣона ла ачѣастѣ ооае вор віне вої а сѣ адрѣса ла D. Івнїан, дн локалѣ тінографїеї.

Іамїї, Декѣмѣрїе, 1854.

Ал доїле Анеземнѣгѣ, менїт а форма шї а перфекціона столѣа чѣл глорїос ала конлѣкѣрѣторї-лор цѣлїлї, поартѣ тігѣл де:

Асоціаціе шорало-штїїнчїоїкѣ.

Сїре а днѣкѣраѣеа не дннї Рѣтѣнї, карїї се окѣтѣ дн скоалеле націонале шї а днлѣшѣнѣа не ачїї че, дн лїнеа шїжлоачѣлор, нѣ се пот аїлїка ла штїїнде снѣчїале; днѣѣ аз дорїндѣ, талант шї прѣгѣтїре де а днѣѣа дн шїверсїтѣїїле стрїїне зна дн штїїндѣле оолосїтѣоаре шїе шї патрїеї, сѣѣ днтрѣнїг маї дос днсеїпації а контрїлї днлѣ пѣтїндѣ, днтрѣа реалїсѣреа ачѣестї скопѣ, днвїгннд шї не аїїї вінеоѣѣтѣрї а се асоціа кѣ дншїїї ла зрїшѣрїреа ачѣестї ідеї патрїотїче; еар комїтетѣл, днѣѣрїїнат кѣ адмїнїстрѣреа фондѣрїлор, естѣ конпѣе кіар дн сѣѣскїнї де оаѣѣ, карїї се днѣ-даторѣск а да прїи тінарїѣ, аївалѣ шї пѣвлїкѣ самѣ де днтрѣнїндѣреа шїжлоачѣлор аїѣнате, дѣрѣрїе се вор адрѣса ла Dr. Фѣгѣ, дїректор інстїтѣѣлї Грїгорїан дн Іамїї.

Dr. Фѣгѣ, Сѣ. В. Барнаѣ, N. Іонескѣ, I. Леа, I. Негѣрѣ, N. M. Кїнезѣ, Ем. Фїлїпескѣ, D. Козадїн, D. Ралѣт. 1854 Декѣмѣрїе 1.

АНА ТРЕЧЕ ПЕТРЕЛЕ РѣМѣН.

Авеам зн тош одаѣтѣ; еѣ лї орі че дѣрѣре, Нѣкѣзрї, сѣоерїнде, не лок і ле снѣнеатѣ; Кѣ оѣатѣрїеа сале гѣсіам еѣ шжнѣѣре, Ла са днѣѣлѣнчѣне адеце пѣѣзіамѣ. Шїшї тог зїчеа адеца: — Мѣї тоате сѣ трѣѣѣтѣоаре, Дѣрѣреа, вѣкѣрїеа, неказѣл шї сѣспїнѣ Шї рѣѣл кіар се зїгѣ; дѣр вінеле нѣ тоаре. Конїле, ана трѣче дѣр пїѣтрѣле рѣшѣл!

Дар тошвде ізвіте, нъ веzi къ тоате'н лъте
Стълчѣте. свѣлчѣте, шеръ поткннндъ, не досъ;
Нъ веzi тъ къ печнстѣа азѣ поартъ фрѣмос нѣте
Шѣ тодѣ ла еа се'нкнъ, кнд чнстѣа стъ ла досъ?
— Аптокмаѣ дъпъ нлоаѣ шѣ ана вѣне mare,
Шаконере не пѣтре че де нѣмднтъ се гнъ;
Дар ана каде 'ндатъ че вате-шп нѣкъ де соаре.
Копѣле, ана трече дар пѣтреле рѣмжнъ!

Дар нъ веzi кѣар фѣтеѣа, де рѣле молнцнѣ
Трѣнд дн дѣсѣржнаре, шп траѣв пѣпѣсѣторъ;
Да нъ ле веzi не флѣакрѣ, не-о плакъ азрѣтъ
Ла венетнчѣ дн лъте, кѣм даъ алъ лор аморъ?
— Стрѣнѣл нѣѣ копѣле, о пасъре де варъ;
Фѣтеѣа'н вѣчѣ нъ поате фъръ де гнпъ дн снъ.
Стрѣнѣл дпсъ трече, ѣар воѣ трѣндѣ дн даръ.
Копѣле ана трече, ѣар пѣтреле рѣмжнъ!

Да нъ веzi тъ идея попрѣтъ дн свѣрѣл съъ?
Извѣта Ромжнѣ попрѣтъ спре пѣре;
Ачѣсто рѣле тоате ле веде окнѣл тѣъ?
— Копѣле, аѣ грѣшалъ, о даръ 'н вѣчѣ нъ пѣре,
Шѣ'н вѣчѣ нъ се ва стнѣе, с'о штѣ, неатѣл ромжнъ.
ѣар тъ дъпъ дѣрѣре аштеант'о тжнѣгѣере,
Копѣле, ана трече, ѣар пѣтреле рѣмжнъ!

А поастръ тжнѣгѣере, копѣле, стъ 'н вѣрѣндъ,
Крѣдннда не 'нтѣреште, не фаче съ згѣтнъ;
Еа'ѣ соръ кѣ спѣранда, ш'а поастръ свѣрѣндъ
Къ с'а сършнѣ в'о даъ дн ннѣ спѣрѣтнъ.
Дѣрѣреа е ка ана; еа трече, шѣрпѣеште,
Еа ласъ дъпъ снѣ, неказрѣ шѣ свѣпнъ;
ѣар пѣтреле'св спѣранда че'н вѣчѣ нъ не лнпѣеште.
Копѣле, ана трече, ѣар пѣтреле рѣмжнъ!

D. Дъ свѣлѣскъ.

ЧЕ 'МИ ПЛАЧЕ!

... A travers les sentiers de l'erreur et du doute,
Pour remplir tes désirs, quel bien demandes-tu? B.

Дѣмѣ плаче вѣада кндъ е сеннъ,
Кндъ еа се свѣрѣе прнп тѣндре флорѣ,
Ка рншорѣл кѣ шоптъ лнпъ;
Дар флорѣ п'афлъ. — Не чернѣ свѣтѣ порѣ...

Е дълче вѣада кндъ се конѣстѣ
Извннд копѣла ка дълче вѣсъ;
Е дълче зѣа фъръ де врѣмъ.
Дар нѣ'ѣ копѣла! мн'н вале-ав ннѣсѣ!

Маѣ дълче-ѣ вѣада кндъ патрѣѣа mare,
Кндъ аѣ де фалъ де-а фѣ Ромжнъ,
Кндъ веzi вѣртѣгеа дн трнѣтѣаре;
Дар нѣ'ѣ вѣртѣгеа! Кндъ ѣемѣ де кнъ.

Дар'нѣ о дѣррѣ тѣндрѣ мнѣ mare
Де врѣдѣ дн нѣптѣ'мѣ съ маѣ трѣѣскъ,
Фачедѣ вѣртѣгеа съ фѣе 'н флорѣ,
Съ вѣдъ Ромжнѣ къ съ извѣскъ!

Съ вѣдъ кѣм лѣкръ тодѣ д'нн прѣзнъ
Съ фѣе вѣрѣндѣ д'аѣ лор стѣрѣвнѣ,
Съ вѣдъ Ромѣла кѣ-ѣ тамъ вѣпъ,
Еа'шѣ фаче фѣѣ ѣрѣшнѣ Ромжнѣ!

Ш'атѣнчѣ те'нтрѣвѣ де пофѣтѣскъ тѣртѣа
Сѣв дѣкъ сенолъ де вѣадашъ врѣ,
Ш'атѣнчѣ те'нтрѣвѣ де'мѣ вѣлѣстѣтѣ соарѣта
Къ не-орнзонъ 'мѣ нѣ-ѣ ннѣ о стѣа!

Шѣ д'ѣѣс рѣспннде: „Вѣада 'ѣ дълче
Кндъ се конѣстѣ дн дълче-аморъ,
Кндъ кѣрѣе лнпъ, кндъ не чернѣ лѣче
Стѣлѣдѣ тжндрѣ, мн'н калѣ-сѣ флорѣ,
Дар кѣтѣ маѣ дълче'ѣ вѣада че трече,
Кндъ кѣ-ата дѣррѣ тѣ подѣ тжндрѣ
Шѣ штѣ къ ш'алѣтѣ дн'н лъте-аръ зѣче:
„Ромжнѣ'ѣ mare: Ромжнъ аша фѣ!“

Е дълче вѣада, не-а нѣстръ лъте,
Лжн'о фѣгнѣдъ, де'ѣ фъръ кнъ;
Даръ нѣ'ѣ вѣада фъръ де врѣмъ,
Нъ врѣште розъ фъръ де снпъ!

О зѣ кѣм трече дн сеннаре,
Ала врѣеазъ кѣ нѣрѣ чернѣ;
Фѣгнѣда трече ка орѣ че флорѣ,
Ласѣѣ, вѣсрѣ, тѣтѣ ваѣ! нѣрѣ!

Ш'атѣнче нѣмаѣ вѣдѣтѣ че фаче
Съ лнѣ о дѣррѣ к'нъ чернѣ свѣнѣ,
Атѣнѣа зѣеашъ: Вѣада'мѣ плаче,
Нъ кѣ'св фѣрѣче, дар кѣ'св Ромжнѣ!

B. Александрѣсѣ.